

Cuprins

Stafia amatoare	5
Sub semnul Peștilor și al lui Mercur	10
Avxenti Filosopulo	14
Scosul sufletului	18
Piei de tobă	21
Un X oarecare	26
Nepăsare	30
Tortura textului.....	42
Furnica.....	47
Rețeta unei vieți liniștite	51
Leneșul.....	57
Intrigi	63
Cumsecadele Kuriatnikov	68
Petrecheri moscovite.....	75
Atitudine nepăsătoare față de stomac	78
Iau foc – și nu ard	84
Loc rezervat.....	91
Omul cu gâsca	96
Pentru o fericire deplină.....	102
Fundă directivală	109
Picior de os	119
Lângă samovar	127
Pe picior mare	134
Mobilarea orașului	140

Patru întâlniri	145
Strămoșii metroului.....	151
Îndrăgitul nostru tramvai.....	169
Iaroslavlul înaintea luării cu asalt	180
Dor de ducă	185
Început de misiune	190
Columb trage la mal.....	208
Charles-Anna-Hiram.....	218
Contele Mediteranski.....	222
Un tată fericit.....	237
Neobișnuitele suferințe ale unui director de uzină.....	241
Un tip negativ.....	250
Discuții la ceaiul de dimineață.....	257
Pe un front vitriolat.....	264
Poveste cu teatru.....	273
Un frig de crapă pietrele	280
Ultima întâlnire	285

Ilia Ilf, Evgheni Petrov, *1001 den îli novaia Șeherezada*

1001 den îli novaia Șeherezada © A.I. Ilf, 2005

© Text Publishers, Moscow 2005

Kak sozdavalsea Robinson © A.I. Ilf, 2007

© Text Publishers, Moscow 2007

All rights reserved

© 2011, 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,

sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ILF, ILJA ARNOLDOVICÛ

Atitudine nepăsătoare față de stomac și alte povestiri /
Evgheni Petrov; Ilia Ilf și Evgheni Petrov; trad. din lb.
rusă și note de Adriana Liciu. – Iași: Polirom, 2013

ISBN 978-973-46-4182-6

I. Petrov, Evghenij Petrovicu

II. Liciu, Adriana (trad.)

821.161.1-32=135.1

Printed in ROMANIA

ILF și PETROV

Atitudine nepăsătoare
față de stomac
și alte povestiri

Traducere din limba rusă și note
de Adriana Liciu

POLIROM
2013

Îndrăgitul nostru tramvai

Când se vorbea despre un om încercat, trecut prin de toate, pățit, se spunea:

— E trecut prin foc, prin apă și prin țevi de cupru.

Acum se spune altfel, mai la obiect:

— E trecut prin caznele tramvaiului, prin prăpădul autobuzului și oroarea taxiului.

Singur troleibuzul, curatul, nepătatul troleibuz, bucuria și alinarea moscovitului, nu se compromisese încă prin nimic.

Cât despre tramvai... O! Despre tramvai trebuie scris un tom întreg. Dar autobuzul! Autobuzul e un roman. Dar taxiul! Și el trebuie înfățișat în beletristică. Va fi o culegere de anecdote hazlii sau, cum se spune în sud, un vagon de răs. Printre lacrimi de tramvai, desigur.

Omul încercat, trecut prin de toate, pățit, iese dimineața din casă. Știe dinainte tot și este pregătit pentru toate. Are într-un buzunar o grivnă de nichel (ca să nu mai trebuiască să schimbe la conductor). În celălalt buzunar mai are o grivnă (pentru cazul că cealaltă i-ar fi furată când ar da-o taxatoarei). Mai are într-un buzunar o rublă galbenă de hârtie (pentru cazul în care ar fi amendat, că acum se dă o luptă aprigă cu contravenienții, iar el, în adâncul suflului său, e un contravenient înverșunat). Și

mai are un buzunărel, cel mai secret, la care ajunge cel mai greu. În el are douăzeci de ruble (pentru vreun geam spart, căci contravenientul e un om care muncește, nu se mai duce până la miliție pentru un proces-verbal, că nu poate să întârzie la slujbă).

Este pregătit în absolut toate privințele și este călit în luptă. Nasturii paltonului sunt cusuți cu ață cerată de cizmărie, să nu fie smulși în timpul încleștărilor, ghetetele sunt lăsate înadins nefăcute, că tot are să fie călcat pe picioare. Ochii contravenientului aruncă fulgere. Acesta nu mai este deja om, nu mai e contabil-șef, nu mai e soț adorat, tată bun și bunic iubit. Acum este un imblânzitor de lei, un neînfricat căpitan Schneider.

Și iată-l ieșind din casă. Soarele face să scânteieze nasturii cusuți cu ață de cizmărie. Și ghetetele turtite inspiră fără voie respect cu aspectul lor belicos. Și albastrul alergător de curse se uită prietenos la el de pe reclama, cocoțată pe mănăstirea Strastnii¹, a Drumurilor Rutiere Ruse.

Călătorul ajunge în mijlocul pieței. Aici este punctul lui de observație. De aici se văd toate tramvaiele și toate autobuzele care se apropie, toate numerele. În plus, aici este o stație de taxi. Nu există minuni pe lume, dar există șansă, noroc, ocazie: nici nu știi când poate să apară în viteză o mașină liberă. La limită, recurgi la orice, numai să nu întârzi la slujbă, pentru că astăzi au să se petreacă acolo lucruri importante.

1. Mănăstire din prima jumătate a secolului al XVII-lea, care a dat numele pieței Strastnaia. A fost demolată la mijlocul anilor 1930 [MD] (n.A.I.).

Dar noi nu mai suntem deja tocmai tineri, știm pe pielea noastră ce înseamnă viața, iar graficul tramvaielor și autobuzelor îl cunoaștem cu toate ale lui. La început vin doar numerele de care nu e nevoie la ora aceea. Și vin nebunește de des. Când va fi nevoie de ele, vor veni la o oră și jumătate. Pe urmă, ținându-se unul după altul, vin numai tramvaie cu numărul 15, șapte la rând. Cât despre autobuze, sunt deja douăzeci de minute de când, nu se știe de ce, nu a apărut nici unul. Și inima stă deja să sară din piept, și sufletul cere cartea de reclamații. Mai vin încă două de 15 și trec zdrăngănind provocator pe lângă tine. În fine, se arată la cotitură tramvaiul drag ție, cel care îți trebuie. Contravenientul traversează piața alergând. Încă o clipă și va fi acolo unde își dorește, va sta atârnat zâmbind fericit pe scara tramvaiului supraaglomerat. Dar, pe neașteptate, tramvaiul trece în viteză pe lângă el și se duce vreo două sute de metri mai încolo, unde i s-a făcut noua stație. Și contravenientul păcălit o ia la goană înapoi blestemând.

În timp ce aleargă, zărește un autobuz. Schimbă pe dată direcția și, făcând salturi uriașe, își atinge obiectivul. Se împinge deja în ușă, dar conductorul îi barează calea. Contravenientul știe că nu trebuie să strige, nu ține așa, trebuie să se roage. Și spune șoptit:

— Haideți, vă rog. Am o colică. O să întârzi. Fiți omenos. Vă asigur că merit.

Mai că-i vine să spună: „Nu mai fac nicio dată”, cum spun copiii când fac vreo boroboacă. Dar este dat jos prin împingere. Autobuzul ia douăzeci și opt de persoane, iar el este al douăzeci și nouălea.

Ce umilitor, să fii al douăzeci și nouălea! Cât ai vrea să fii al douăzeci și optulea! Că,

până la urmă, viața trece, îmbătrânești, te apropii de mica urnă de marmură. Ah, cât ar vrea să fie până la sfârșitul zilelor lui tânăr, vesel, rumen, cu ghetetele curățate fără să mai aibă grija lor, cu un trandafir la butonieră, cu nasturii cusuți cu ață obișnuită, într-un cuvânt, să fie al douăzeci și optulea!

Acest lucru este de neînțeles în trusturile de transport cu tramvaiul și autobuzul.

Soțul adorat, bunul tată și bunicul iubit a întârziat deja cu o oră. A alergat în salturi mari prin piață ferindu-se din calea camioanelor și uitându-se în depărtările de asfalt. Împreună cu el au alergat sute de oameni cuprinși de panica tramvaiului de dimineață.

S-a spus deja că pe lume nu există minuni, dar dimineața aceasta se arăta cumva mai altfel, avea ceva ușor mistic. Zdrăngănind de mama focului din caroseria ce i se zgâlțâia, în piață își făcu apariția un taxi. Era așa de murdar, de parcă tocmai fusese scos dintr-o groapă de gunoi. Șoferul, cu o șapcă neagră de stofă, aruncă o privire rece, superioară. Se vedea că e o persoană mofturoasă și capricioasă ca o fiică de miliardar american, că își cunoaște valoarea și că nu e dispus să se încurce cu primul întâlnit.

De colacul de salvare ce rula prin piață se agățară imediat cel puțin cincizeci de călători aflați pe punctul de a se îneca.

Și începu ceea ce se petrece în fiecare zi la intersecții, ceea ce știe oricine și a devenit ceva obișnuit pentru toată lumea, lucrul despre care vorbesc cu toții porniți, iritați, enervați, vorbesc și i se supun – începu șantajul.

Nu dorim să repetăm aceste discuții umilitoare. Schema este cea obișnuită și provoacă de mult lehamite.

În piața Taganskaia șoferul nu merge, nu-i în drumul lui. Nu merge nici în Kalancevskaja, nici ea nu e în drumul lui. Nici la Iauzkie Vorota. Pe unde trece luminosul drum al șoferului șperțar este cu neputință de aflat.

Să te urci în taxi cu un pachet care cântărește un kilogram nu este permis. Pentru că pachetul reprezintă o greutate și taxiul nu are voie să transporte greutăți. Dacă nu găsește nici un motiv de care să se ia, șoferul anunță că nu îi ajunge benzina. Șoferii adoră oamenii beți. Cu ei se pot pricopsi mai bine. Fără mare osteneală, șoferii și-au însușit moștenirea „clasică” a vizitiilor, toate năravurile urâte ale slugoilor Moscovei negustorești de dinainte de revoluție.

Pictonii sunt de plâns. Ei se gheboșează sub privirea grea a șoferului. În zadar zbiară și numai că nu-și sfâșie hainele de pe ei arătându-și rănilor căpătate în războiul civil. Nimic nu e de folos. Va merge cine va da șperț. Iar cine nu va da nu va merge.

Cum adică, toți șoferii de taxi din Moscova sunt șperțari? Nu, nu sunt toți, dar sunt mulți. Și nu este un simplu fapt, pentru că a devenit un fenomen, iar boala trebuie tratată la timp. Dar pe la garajele de taxiuri se pare că s-au obișnuit cu aceste lepădături dezgustătoare ce s-au lipit de lumea șoferilor care își fac treaba onest.

Și contravenientul? Contravenientul a ajuns totuși în tramvai. Nu în al lui, ce e drept, dar, prin cine știe ce straniu concurs de împrejurări, tramvaiul pe care l-a prins și-a schimbat traseul și l-a dus pe contravenient la slujbă. Ei, asta da șansă, noroc, ocazie.

Rubla de amendă i-a fost luată cât ai zice pește. Contravenientul mergea pe scară. Ce era

să facă? Dar, după ce s-a achitat cu milițianul, a izbutit să prindă din urmă tramvaiul și s-a atârnat iar pe scară, împingându-i pe cei din față cu abdomenul lui musculos, antrenat.

Prima monedă, cum era și de așteptat, s-a pierdut la transfer. A doua a înmănat-o personal, după care a început să fie împins în toate părțile, adică să fie lipit de geam, aruncat în mijlocul torentului uman, răsucit și chiar ridicat, cum se întâmplă cu navele prinse de ghețuri în Arctica.

Tramvaiul s-a schimbat foarte mult în ultimul timp. Au dispărut deja glumele fără pretenții, caustica observație că vagonul nu e de cauciuc nu se mai face auzită, nimeni nu mai lansează nici o remarcă la adresa cetățeanului cu pălărie, nu se mai ia nimeni nici măcar de persoanele cu ochelari, așa-numiții „patru ochi”. Nu se aud decât mugete și oftături, ca pe banca cea mai de sus de la baia de aburi.

În clipa când tramvaiul pârâie sub apăsarea trupurilor strivite, când toți călătorii s-au contopit într-o masă ce începe să se solidifice precum un amestec de beton, se deschide cu un schelălăit ușa platformei din față și se îndesă înăuntru opt milițieni cu caschete noi și cu câte o pungă în mână. E musai să fie înăuntru, ei trebuie să se insereze în beton. Conform unei reguli noi, reprezentanții miliției nu au voie să stea pe platforma din față.

Într-un tramvai din acesta, controlorii se tem să se urce. Măcar că sunt de regulă niște oameni fără frică și care știu bine ce este acela un tramvai electric.

Contravenientul a coborât la stația lui. A coborât e un eufemism. Din tramvai nu se coboară, ci se iese pe brânci, se zboară și se aterizează – iată termenii adecvați.